Verohallinto
Elena Vigren, lakimuutospäällikkö
PL 325
00052 VERO

LAUSUNTO

Valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

25.5.2020

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ 54/2020 vp

Valtiovarainministeriön verojaosto on pyytänyt Verohallinnolta lausuntoa hallituksen esityksestä 54/2020 vp valmisteverotusmenettelyn ja autoverotusmenettelyn uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valmisteverotuslakia, verolajikohtaisia valmisteverolakeja ja eräitä sellaisia maksuja koskevia lakeja, joihin sovelletaan valmisteverotuksen menettelysäännöksiä. Esityksessä ehdotetaan myös säädettäväksi uusi autoverolaki. Lisäksi muutettaisiin muun muassa oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettua lakia, veronkantolakia sekä veronlisäyksestä ja viivekorosta annettua lakia.

Esityksen tavoitteena on yhdenmukaistaa valmiste- ja autoverotuksen verotus- ja veronkantomenettelyjä sekä muutoksenhaku- ja seuraamusjärjestelmiä muita Verohallinnon kantamia veroja koskevien menettelyjen kanssa, mikä mahdollistaisi Verohallinnon uuden tietojärjestelmän käyttöönoton myös valmiste- ja autoverotuksessa. Valmisteverojen ja autoveron määrään tai veron muihin perusteisiin ei ehdoteta muutoksia.

Verohallinto esittää lausuntonaan hallituksen esityksestä 54/2020 vp kunnioittaen seuraavaa:

Yleistä

Verohallinto on osallistunut asian valmisteluun ja pitää esitystä siihen jatkovalmistelussa tehtyine muutoksineen kannatettavana. Esityksen merkittävimmät muutokset liittyvät valmisteverotuksen ja autoverotuksen menettelyjen yhtenäistämiseen muiden Verohallinnon toimivaltaan kuuluvien verojen kanssa sekä lainsäädännön yksinkertaistamiseen ja selkeyttämiseen.

Valmisteverot olisivat jatkossa oma-aloitteisia veroja, joiden verotusmenettelyyn ja muutoksenhakuun sovellettaisiin oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettua lakia. Ilmoitus- ja maksuajat pidentyisivät ja veroilmoituksen virheet olisi mahdollista korjata antamalla korvaavat tiedot sisältävä oikaisuilmoitus sille verokaudelle, jonka tiedoissa on virhe. Erillisestä vähennysmenettelystä luovuttaisiin. Ennakkoilmoitusvelvollisuus laajenisi myös eräiden toisessa jäsenvaltiossa kulutukseen luovutettujen kansallisten valmisteverojen alaisten tuotteiden maahantuontiin.

Autovero olisi jatkossakin maksuunpantava vero, johon sovellettaisiin pääosin samoja menettelyjä kuin muihin maksuunpantaviin veroihin. Autoveron suorittamisvelvollisuuden syntymistä tarkennetaan, minkä lisäksi verottoman ja verollisen

käytön suhdetta selkeytetään. Autovero voidaan määrätä verovelvollisen vaatimuksesta käyttöaikaan suhteutettuna, jos ajoneuvo on otettu ensimmäistä kertaa Suomessa verolliseen käyttöön eikä sitä rekisteröidä Suomessa. Vientipalautus muuttuu yksivaiheiseksi hakemusmenettelyksi ja autoveron palautusmenettelyt laajenevat.

Valmisteverotuksen ja autoverotuksen seuraamusmaksut uudistettaisiin muita verolajeja vastaaviksi. Valmisteveroa ja autoveroa koskeviin Verohallinnon päätöksiin haettaisiin muutosta ensi asteena verotuksen oikaisulautakunnalta, kuten muissa Verohallinnon kantamissa veroissa. Vastaavasti ennakkopäätösvalitus koskisi jatkossa myös valmisteveroja ja autoveroa. Lisäksi autoverotuksessa otettaisiin käyttöön verotuspäätöksen tekemisen jälkeen tehtävä täydentävä verotuspäätös. Valmisteverojen ja autoveron veronkantoon sovellettaisiin pääsääntöisesti veronkantolaissa säädettyjä yhtenäisiä kanto- ja perintämenettelyjä. Myös sähköistä asiointia lisättäisiin.

Esitetyt muutokset ovat Verohallinnon käsityksen mukaan perusteltuja ja tarpeellisia sekä verovelvollisen että Verohallinnon näkökulmasta. Samoin muita hallituksen esityksessä ehdotettuja muutoksia, kuten luopumista valmisteverotuksen ja autoverotuksen verotusmenettelyjen soveltamisesta eräistä yhteisöhankinnoista suoritettavaan arvonlisäveroon, sekä rekistereitä koskevan sääntelyn täydentämistä myös muiden kuin valmisteverotuksen ja autoverotuksen osalta, voidaan pitää tarkoituksenmukaisina uudistuksina.

Nyt toteutettava uudistus on jatkoa laajalle verotus- ja veronkantomenettelyjen, verotuksen seuraamusmaksujen ja muutosverotuksen yhdenmukaistamiselle ja yksinkertaistamiselle, jota on toteutettu vaiheittain Verohallinnon tietojärjestelmäuudistuksen, Valmis-hankkeen, yhteydessä (HE 29/2016 vp, HE 237/2016 vp ja HE 97/2017 vp). Ehdotetut muutokset on tarkoitus toteuttaa samassa yhteydessä, kun valmisteverotuksessa ja autoverotuksessa siirrytään käyttämään Verohallinnon uutta tietojärjestelmää.

Ehdotettavilla muutoksilla yhdenmukaistetaan valmisteverotuksen ja autoverotuksen verotus- ja veronkantomenettelyjä sekä muutoksenhaku- ja seuraamusjärjestelmiä muita Verohallinnon kantamia veroja koskevien menettelyjen kanssa sekä yksinkertaistetaan eräitä menettelyjä. Tämä mahdollistaa Verohallinnon uuden tietojärjestelmän ja asiointipalvelu OmaVeron käyttöönoton myös valmisteverotuksessa ja autoverotuksessa sekä helpottaa tarvittavien toimintojen toteuttamista järjestelmiin. Uudistus myös tehostaisi muun muassa asiakasohjausta, verovalvontaa ja kantomenettelyä, kun verovelvollisen verotuksen tilanteesta saadaan kattava kokonaiskuva. Samalla ohjaaviin ja veron kertymisen turvaaviin toimenpiteisiin ryhtyminen helpottuisi.

Verohallinto arvioi, että kaikille verolajeille yhteisen verotusjärjestelmän johdonmukaisuus ja selkeys tulee siirtymäajan jälkeen alentamaan Verohallinnon hallinnollisia kustannuksia ja parantavan toiminnan tuottavuutta. Yhtenäistetyt verotus- ja veronkantomenettelyt ja yhteiset asiointikanavat helpottaisivat asiointia Verohallinnossa ja alentaisivat näin verovelvollisten hallinnollista taakkaa.

Valmisteverotuksessa verokausi, jolta vero ilmoitetaan ja maksetaan, olisi jatkossa aina vähintään kalenterikuukausi. Valmisteverojen ilmoitus- ja maksupäivät yhtenäistettäisiin muiden oma-aloitteisten verojen kanssa, mikä pidentäisi maksuaikaa nykyiseen verrattuna. Valmisteverojen ilmoittaminen olisi nykyistä yksinkertaisempaa, kun samasta verolajista ei enää annettaisi useita veroilmoituksia samalta verokaudelta. Veroilmoituksia ei myöskään oma-aloitteisessa verotuksessa enää erikseen vahvistettaisi Verohallinnon päätöksillä. Koska verovelvollinen voisi

jatkossa itse myös korjata veroilmoitustaan antamalla verokaudelle oikaisuilmoituksella oikeat tiedot, erillisiä oikaisuvaatimuksia ei ole enää tarpeen tehdä. Verovalvonnan tehokkuuden ja menettelyjen yksinkertaistamisen vuoksi korjaus tulisi valmisteverotuksessa aina kohdentaa sille verokaudelle, jossa virhe on.

Valmisteverot maksettaisiin samalla oma-aloitteisten verojen viitteellä kuin esimerkiksi arvonlisävero. Valmisteverojen maksut ja palautukset käsiteltäisiin yhtenä kokonaisuutena muiden oma-aloitteisten verojen maksujen ja palautusten kanssa, mikä vähentäisi tarpeetonta edestakaista maksuliikennettä.

Autoverotuksessa yritysten hakeutuminen rekisteröidyksi autoveroilmoittajaksi helpottuisi ja muuttuisi maksuttomaksi. Rekisteröity autoveroilmoittaja antaisi uusista ajoneuvoista jatkossa vain yhden veroilmoituksen kalenterikuukaudelta ja saisi vastaavasti vain yhden verotuspäätöksen, jolloin myös hallinnollinen taakka pienenisi merkittävästi. Autoverotuksessa olisi jatkossa vain yksi eräpäivä kuukaudessa, mikä siirtäisi veron eräpäivää hieman nykyistä myöhemmäksi. Autovero maksettaisiin jatkossa asiakaskohtaisella autoveron viitteellä, mikä yksinkertaistaisi maksamista ja maksujen käyttöä.

Autoverotuksessa ajoneuvon käyttäjän ja käyttöönottajan velvollisuus olla tietoinen verotukseen ja ajoneuvon verottomaan käyttöön liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista korostuisi. Toisaalta ennakkoratkaisua voisi jatkossa hakea myös ajoneuvon verotusarvosta, mikä lisäisi verovelvollisen oikeusturvaa.

Sähköisen menettelyn lisääminen nopeuttaisi ja tehostaisi asioiden käsittelyä ja mahdollistaisi Verohallinnon henkilöstöresurssien kohdistamisen verovalvonnan kannalta tuottavammin. Muutokset lisäisivät verovelvollisen oikeusturvaa esimerkiksi ilmoittamiskäytäntöjen, seuraamusmaksujen ja muutoksenhaun osalta. Oikaisulautakuntamenettely myös parantaisi valitusten käsittelyn edellytyksiä hallinto-oikeudessa.

Kuten hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, Verohallinto ei tule tekemään automaattisia päätöksiä valmisteverotuksessa ja autoverotuksessa ennen kuin automaattisen päätöksenteon sääntelytarpeet on selvitetty oikeusministeriön hankkeessa ja tarvittavat lakimuutokset ovat tulleet voimaan. Tämä tarkoittaa sitä, että virkailija tulee tekemään valmisteverotuksessa ja autoverotuksessa kussakin yksittäisessä asiassa päätöksen, esimerkiksi verotuspäätöksen. Tämän arvioidaan olevan mahdollista Verohallinnon käytössä olevilla resursseilla, kun otetaan huomioon verolajien luonne ja käsiteltävien asioiden määrät. Toisaalta automaattisesta päätöksenteosta pidättäytymisen johdosta osa menettelyuudistuksilla tavoitellusta toiminnan tehostumisesta jää toteutumatta.

Uudistuksen aikataulusta

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2021. Veronkantolain sekä veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain muutokset tulisivat voimaan kuitenkin vasta 1.2.2021. Koska uudistus vaikuttaa laajasti sekä valmisteverotuksen että autoverotuksen menettelyihin, Verohallinnon näkemyksen mukaan olisi toivottavaa, että hallituksen esitys käsiteltäisiin eduskunnassa mahdollisimman pikaisesti ja niin, että lait olisi hyväksytty jo ennen kesätaukoa. Tämä olisi tarpeen, jotta sekä Verohallinto että verovelvolliset voisivat riittävästi valmistautua uusiin menettelyihin, muun muassa testata ja toteuttaa tarvittavat tietojärjestelmämuutokset, uudistaa tarvittavat toimintaprosessit sekä huolehtia henkilöstön kouluttamisesta. Verohallinnolta muutokset edellyttävät myös laajaa ennakoivaa ohjausta, neuvontaa ja asiakasviestintää.